

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

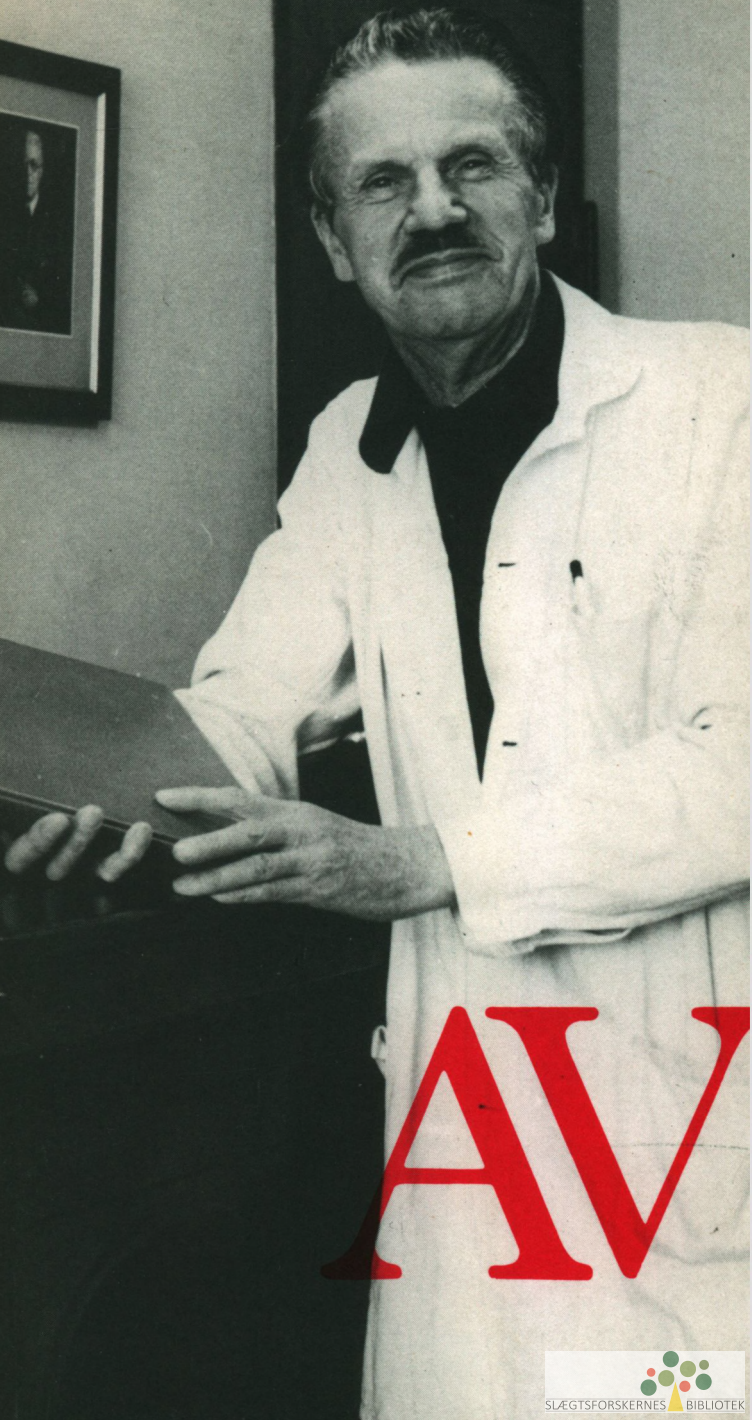
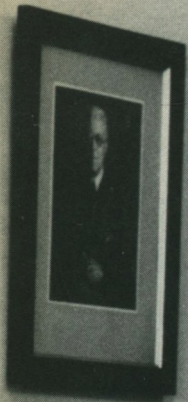
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Kruem-Nielsen

AV

*Til alle tider have kunstnere og videnskaber,
ved at række hinanden haanden,
skridt for skridt,
gaaet frem til fuldkommenhed.
Haand i haand maa de følges ad
i det praktiske,
for hastigt at naa den grad
af fuldkommenhed,
som begge forenede
kunne bringe det til*

Jørgen Hendrik Rawert

En mosaik

A. V. Priem-Nielsen

Et billede

København 1976

Når De nu efter 40 års virke ved Bogbinderskolen trækker Dem tilbage, føles det helt naturligt, at en kreds af fagfolk med nærværende hæfte har ønsket at hilse og hylde Dem, og jeg deltager med glæde i koret.

Siden Fagskolen for Boghaandværk – efter at have bestået i 50 år – i april 1943 flyttede til den nye bygning i Julius Thomsens Gade, har De haft Deres gerning her og siden 1965 været Bogbinderskolens leder. De har til stadighed repræsenteret sagkundskaben, og netop derfor har der periodisk været bud efter Dem fra så forskellige steder som Oslo og Ascona.

Herom kan andre dømme bedre end jeg. Hvad jeg derimod personligt kan attestere, er Deres levende interesse ikke blot for faget, men også for Deres kolleger og elever. De har erkendt, at det menneskelige ikke må prioriteres lavere end det faglige, – og De har holdt Dem ung med de unge.

I disse mange år har De været en uvurderlig støtte for institutionen, og gennem de sidste 10-12 år har jeg haft et berigende samarbejde med Dem, hvilket jeg er overmåde taknemmelig for.

Der er grund til for eleverne, for faget og for skolens folk at sige Dem tak for de svundne år. Gid De bringer mange lyse – og få mørke – minder med fra Bogbinderskolen, og gid fremtiden må rumme mange gode år for Dem.

Deres hengivne
H. Hornby

8 Laugets tak

Gennem fyre år som lærer på bogbinderskolen har A. V. Priem-Nielsen været med til at præge den generation af mestre og svende, der i dag er fagets repræsentanter. Så godt som alle aktive bogbindere har været under indflydelse af ham. Han har haft en betydelig indflydelse på os alle. At A. V. blev bogbinder skyldes formentlig, at han var søn af bogbindermester Carl P. Nielsen, viceoldemand i Bogbinderlauget i København, men nok i højere grad kendt for sit livsværk, udgivelsen af værket „Danmarks Bogbindere gennem 400 år“. Men at han blev kunsthåndværker skyldes ikke nogen tilfældighed. Helt ind til marven er han kunstner. At modtage undervisning af ham er en oplevelse. Hans ord er malende, hans iver og begejstring er smittende.

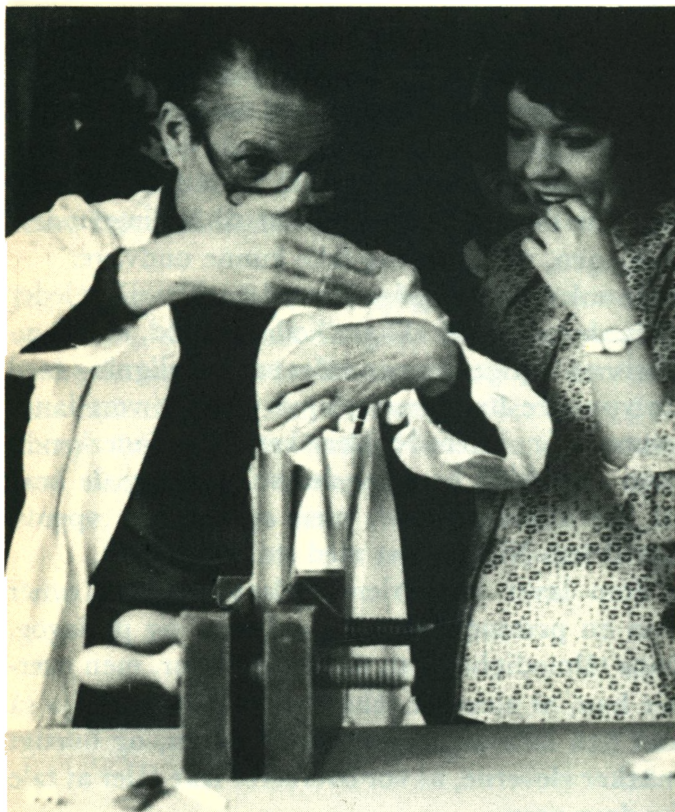
Som leder har han deltaget i en voldsom udvikling af skolen, fra at være en skole, der var rent håndværkspræget til at blive industripræget, og fra at være en skole for den traditionelle uddannelse til også at omfatte EFG-uddannelsen. Ikke mindst den sidste udvikling har lagt en stor arbejdsbyrde på han skuldre.

A. V. modtog samtidig med sin udnævnelse til leder et ansvar for en skole, der har meget store traditioner inden for håndværket. A. V.s hjerte har altid været ved den håndindbundne bog, og han har været med til at skabe fundamentet hos den kreds af bogbindere, der i dag med stor dygtighed placerer dansk indbindingskunst højt i internationalt omdømme, men samtidig har han erkendt, at faget må forny sig, hvis det vil overleve. Han har set, at håndværket i hovedparten af vore virksomheder er trådt i baggrunden og er

blevet afløst af maskiner, og han har forstået, at denne udvikling også måtte få indflydelse på fagskolen.

I dag må vi med vemod konstatere, at selv en A. V. når til skelsår. Vi vil sige tak for mange gode år, tak for mange faglige impulser, og tak for dygtig og loyal ledelse af vor fagskole.

Nils Fløistrup

10 Tak

Efter 40 års virke først som lærer og siden som vor fagskoles daglige leder, fratræder overlærer A. V. Priem-Nielsen bogbinderskolen, og dermed afsluttes en periode i vor fagskoles historie, hvor der er sket en dybtgående ændring i vor faglige undervisning, fra den håndværksuddannede lærling, til den mere industriuddannede medarbejder.

Jeg har haft den glæde at kunne følges med Priem-Nielsen i faglig interesse gennem alle årene i bogbinderfaget, vi er elever fra samme årgang på bogbinderskolen, og jeg har på nærmeste hold fulgt Priem-Nielsen's arbejde på skolen og jeg har tit undret mig over, at han med det beskedne antal medarbejdere han begyndte med, har kunnet få vor fagskole til at fungere på en sådan måde, at den var det solide supplement til lærlingeundervisningen, som vort fag ikke kunne undvære.

Ikke nok med de faglige krav, der stilles til en leder af en skole, enhver af hans kollegaer ved, at Priem-Nielsens faglige kunnen tåler sammenligning med de ypperste herhjemme, også udenfor vort lands grænser er Priem-Nielsen kendt og anerkendt, men ved siden heraf er der stillet kolossale krav til det administrative, men også denne opgave har Priem-Nielsen løst med stor dygtighed.

Som lærer har Priem-Nielsen vist sine evner som en passende blanding af lærer og pædagog, hans tålmodighed kan være meget stor, men mærker han, at eleverne ikke er opmærksomme, ja så kan han lade en tordentale bryde løs, og hurtigt mærker eleverne, at vor overlærer ikke tåler at tale for døve øren.

De senere år har det også været Priem-Nielsens opgave at omstille skolen til maskindrift og automatik for en stor del af undervisningstimerne, ligesom han har forestået flytning af skolen til større lokaler, nyindretning af inventaret, opstilling af nye automatiske maskiner, nye undervisningsplaner o.s.v. og ikke mange tænker over, at den daglige arbejdstid ikke strækker til, og mange fritimer har Priem-Nielsen givet den skole, som han har været ansvarlig for.

Nu hvor Priem-Nielsen har besluttet at træde tilbage som overlærer ved bogbinderskolen, skylder faget ham tak for den hengivenhed, hvormed han har tjent bogbinderfaget og dets lærlinge, og jeg ved at mange har gode minder om den tid, hvor de var elever hos overlærer Priem-Nielsen.

Kære Priem-Nielsen!

Jeg vil sige dig tak for de mange års gode venskab og ønske, at du må få gode år, hvor du kan dyrke de mange andre interesser som du har, men ikke haft tiden til som du gerne ville, og at du i mange år må kunne færdes blandt os, og komme med den form for kommentarer til dagens problemer, som kun du kan.

Felix A. Svensson

12 Symbolet AV

Som en af de udvalgte i forbindelse med bogen om „AV“ er det svært at vælge mellem de mange facetter, som er blevet synlige i årenes løb.

Skal der vælges først og fremmest fra indsatsen som bogbinderen, pædagogen, grafikerens, musikerens, redaktørens, administratorens, skolelederens, kollegaen eller vennen?

AV er blevet et symbol, som bogbinderfaget har skænket os alle.

Symbolet spiller den største rolle i de grafiske fag – direkte eller indirekte. Betydningen er så stor, at den afsluttende svendep prøve i reprofaget i en årrække udelukkende bød sine aspiranter at udføre symboler i alle tekniske og visuelle sværhedsgrader.

Det fine menneske, som hylides med disse linjer vil som altid stille et uddybende stilfærdigt spørgsmål:

„Hvad betyder egentlig ordet symbol?“.

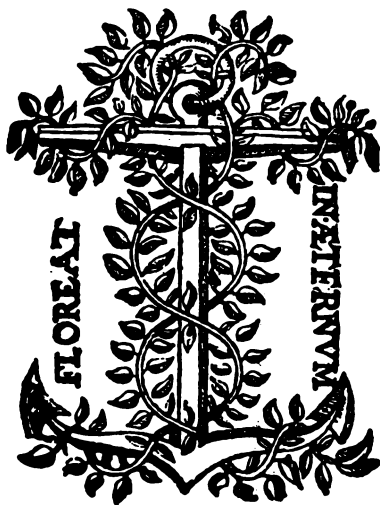
Selvfølger kender AV ordets betydning – men af pædagogiske grunde må der igangsættes „noget“ i omgivelserne fra hans side.

Derfor må det anføres, at så vidt jeg kan se af diverse litteratur, er ordet „symbol“ af græsk oprindelse, som kan føre til en karakteristisk.

At „passe sammen“ hed på græsk symballein. Dette ord gik efterhånden over til at betyde „genkendelsestegn“ i videre forstand.

Det markante ved AV er, at det ved fremtoningen har været noget der gløder, glæder, bevæger, ildner eller løfter o.m.a., som i hvert tilfælde er blevet et symbol – på hvad som helst.

Begrundelser er lette at finde. Det afgørende er fænomenet, som er umuligt at definere, men ikke mindre reel af den grund.

Håbets stedsegrønne ranker er her kombineret med et andet håbssymbol, ankeret. Engelsk bogtrykkermærke fra 1600-tallet. Måske er det trykkeriet ønsket gælder, *Floreat in æternum*: „Gid det må blomstre til evig tid“.

Må ovenstående ønske, som udtrykkes i det engelske bogtrykkermærke fra 1600 tallet også gælde AV's indsats i den faglige undervisning:

„Gid den må blomstre til evig tid“.

Leif Richter Larsen

Når en kollega og mangeårig god ven forlader tjenesten, er det med en blandet følelse af vemod og forståelse, at man konstaterer kendsgerningen, men overraskende er det ikke i dette tilfælde.

A. V. Priem-Nielsens arbejde med og for skolen har været hans liv, og der har ikke været levnet ham megen tid til hans mange interesser, så det er forståeligt at trætheden melder sig.

Det er måske ukendt for mange at A. V.s lærergerning startede i Norge. Her skabte han så stor respekt og anseelse om sin person og sit arbejde, at Fagskolen for Boghaandværks Bogbinderskole tilbød ham en stilling som lærer, begyndende som timelærer på aftenskolen. Tilfredsheden må have været gensidigt, det er blevet til 40 års samarbejde frem til i dag hvor A. V. forlader skolen efter i 12 år at have siddet i bogbinderskolens lederstol.

Udlandet har ofte de helt store visioner og kan være langt foran os, det kan bl.a. ses af, at A. V. for flere år siden blev udnævnt til professor i Ascona, Schweiz, der efter hvad jeg har forstået må betragtes som bogbinderfagets Mekka.

A. V. kan forlade skolen med den sikre overbevisning, at hans gerning her, vil sætte sig spor langt ind i fremtiden. Som alle andre skolefolk har han haft vilkår der betød, at man uafsladeligt skulle ændre på undervisningens indhold og omfang. Den skoleafdeling han overtog som leder, er i hans ledertid ændret totalt, og han kan ved sin afgang aflevere en skoleafdeling til sin efterfølger, som fuldt og helt lever op til de krav, der stilles til den.

Når man som jeg har haft forbindelse med A. V. fra dengang Fagskolen for Boghaandværk havde

til huse på Teknologisk Institut, på daværende tidspunkt var jeg lærling på bogtrykskolen, frem til idag, som tæt samarbejdende kolleger, har jeg haft muligheder for at få kendskab til mange af A. V.s facetter, for der er mange.

Med stor risiko for at blive mistænkt for at være forfalden til astrologi kan jeg alligevel ikke dy mig for at nævne at A. V.s horoskop er forbløffende sammenfaldende med hans væremåde, f.eks. nævnes: temperament, foretagsomhedslyst, villig, eftergivende, følsom og tålmodig natur, kunstnerisk begavet, hang til mystik, sans for skønhed og æstetik m.m. Vi, der kender ham, kan få det hele til at passe, og med sådanne egenskaber kan A. V. se sin tilværelse som pæd. emeritus roligt i møde.

Det er mange møder jeg har deltaget i sammen med A. V., det medfører også en del rutine, bl.a. har A. V. den vane, efter hvert møde, forsigtigt at spørge mig om han har sagt noget under mødet som betinger, at han giver mig en undskyldning.

Han vil måske mene, at jeg med ovenstående har bragt mig selv i den situation, hvis det er tilfældet, har han den hermed og uforbeholdent.

Kære A. V., tak for mange års godt og berigende samarbejde, jeg ønsker dig samtidigt et langt og godt otium.

Johan Sternberg

16 Tack

Då A. V. Priem-Nielsen, professor i bokbindning, lärare och föreståndare för Köpenhams Bokbindskola, i dagarna kan se tillbaka på en 40-årig verksamhet till gagn för bokbinderihantverket i hela Norden.

Från svensk sida har vi bland yrkeskolleger alltid med en viss avund och respekt följt den förnämliga utbildning som har – och fortfarande gives på Fackskolan i Bokbindning i Köpenhamn. Mycket av denna gedigna undervisning beror på skickliga lärare såsom Priem-Nielsen och de lärarkolleger som han genom åren har utbildat.

Vänner och yrkeskolleger i hela Norden tackar A. V. Priem-Nielsen för hans 40-åriga insats för undervisning i Bokbinderihantverket och hoppas vi att han än i många år skall medverka att hålla vår gamla yrke i gång.

Edvin Sundberg

Idag du i mine tanker er,
du for meg og dine venner i Norge er kjær.
Mange nordmenn fra det kalde nord,
håper en dag i fremtiden å sette spor,
kanskje ikke i idrett og lek,
men med ønske om å lage fine bøker med trykte preg.

Jeg husker den dagen i tooghalvtress,
til Fagskolen jo kom uten tanke på stress.
Jeg ble mottatt av Jens Olsen, Priem Nielsen med
fler,
for meg blev dette livet om bøker og meget mer.

Til Schæffergaarden med overlærer og lærere
vi for,
fordi det er jo her det dansk-norske samarbeide
gror.

På Fagskolen vi hadde en lille høflig dreng,
Kan I gjette hvem der tok seg av en fremmed
norsk venn.

Jo Ole Lundberg het han og var riktig kvikk,
men dette var lærdom fra A. V. og hans
undervisningsskikk.

Jeg husker også en dag til skolen jeg kom,
et kvarter for sent på grunn av regn og storm.
I motvind jeg syklet og tenkte rekker jeg frem
– ingen pardon selvom du er vår norske venn.
Og slik må det være skal skolen bli god,
orden, høflighet er trollmannens ord.

Ja trollmann, trollmann hvem er nå det?
Jo det skal jeg si dere, det er A. V.
Som pedagog og et kjærlig menneske,

har han evnen til å elske sin neste.
 For A. V. er alle mennesker like,
 selvom vi kommer fra et annet rike.

Dette er store ord til den lille mann,
 men A. V. har bevist for oss alle at han kan.
 Ja elever store og små,
 har gjennom A. V. lært at der var det trygt å gå.
 Selvom eleven ikke var blant de aller beste i
 klassen,
 fikk en hjelp hos læreren om det gikk noe på
 kraften.

Men om du nå forlater denne skole,
 er det ikke for å se at du slipper roret.
 Vi håper fortsatt i mange år,
 at du fremdeles som fagpedagog består.
 Vi trenger deg til mangt og meget,
 som foran er nevnt og skrevet.

A. V. du har satt spor i den danske jord,
 og her vil det spire og her vil det gro.
 Som dommer i inn- og utland har du gjort dinn
 jobb,
 bedømt bøker og papirer – dette liker du – det
 er „sjow“.

Med disse linjer og ord,
 sender vi deg vår hilsen fra nord.
 Fra det smukke og deilige land,
 vandrer fortsatt danske og norske bokbindere
 hand i hand!
 Gerd og Rolf Berg i Norge

A. V. forlader vor fagskole og fejrer samtidig 40 års jubilæum som lærer og underviser.

Hvad tænker man så? Mange tanker, og A. V. i mange situationer, –

– som den begejstrede og inspirerede underviser, omgivet af en flok lærlinge som lytter interesseret, –

– som den faderlige leder der giver de nybagte svende nogle venlige ord med på vejen, nogle gange formanende (efter holdenes kvaliteter), nogle gange morsomme, –

– som hovedtaler ved bogudstillingens åbning, hvor han først beskedent udtaler tvivl om sine evner til et sådant ærefuldt hverv, sammenlignet med sine forgængere, f.eks. dronningen, o.a. prominente personer, men derefter vittigt og medrivende fuldtud i sin tale beviser sine evner og samtidig i hvert ord erkender sin dybe kærlighed til bogbinderfaget, –

– de mange gange man har haft ærinde på skolen, og altid blevet varmt modtaget. –

Kære A. V. (Mon frère) må jeg sluttelig bringe dig en hjertelig tak for hvad du har gjort for faget –

– for skolen gennem de mange år, og bringe de bedste ønsker om et godt og lykkeligt otium.

Leif Iwersen

Hamborg banegård. Det er mandag morgen, – klokken er lidt i seks. Alt tyder på, at det vil blive en skøn lun majdag.

Vi er netop ankommet fra Schweiz og afventer forbindelse med et andet tog til København ca. 1 time senere. Søvntrukne skutter vi os bag en altmuligkiosk på perronen. Den er ikke åben endnu. Vi begynder at tale om kaffe, men det viser sig at vi kun har få tyske pfennig tilbage, – så vidt jeg husker mindre end 1 mark. Vi opgiver og håber på at vi i toget kan købe kaffe for danske penge.

I alle rejseselskaber er der som regel en der frivilligt og omsorgsfuldt, næsten alfaderligt sørger for at alting går efter planen, – at tider overholdes, – at bagagen er med og meget andet. Denne post overtages som regel efter et udelukkelsesprincip hvor den enkelte deltager diskvalificerer sig selv gennem diverse fejltrin, – så som umådeholden spiritusindtagelse, flirt med fremmede damer, glemmer sine beklædningsgenstande, tygger tyggegummi, mangler penge, fløjter i katolske kirker samt andre kompromitterende udskejelser.

På den omtalte rejse havde alle diskvalificeret sig, – den sidste, fordi han med en bærepose på hovedet prøvede at agere stationsforstander med den hensigt at sende Baselexpressen af sted 10 minutter for tidligt. Men een havde dog ved sin situationsfornemmelse og opbremsning i rette øjeblik løftet sig over os andre.

Da vi stod på banegårdsperronen viste han igen sine store egenskaber. Magen til menneskekundskab og situationsfornemmelse skal man lede

længe efter. Denne fantastiske evne til at leve sig ind i hvad andre tænker, – denne egenskab der næsten grænser til det telepatiske, ja – man er tilbøjelig til at vurdere den evne som noget overjordisk, næsten himmelsk. Disse mennesker er sjældne, – jeg samler på dem, jeg er kun nået til to. Palle Lauring, min skolelærer var den ene, han, den anden.

A. V., – med dette vil jeg sige dig tak fordi du den skønne forårmorgen på Hamborg banegård foranstaltede en indsamling, der i pfennig lige gav nok til at indkøbe en dåseøl til mig. Det var sgu stort af dig, som i så mange andre situationer. Jeg glemmer aldrig dit lykkelige udtryk, efter at jeg havde taget de første slurk af dåsen, det afspejlede den glæde der er naturlig for dig, – glæden ved at glæde andre.

Tak for de berigende, lykkelige, lyse og glade timer vi har haft sammen.

Jens

22 Til pædagogens pris!

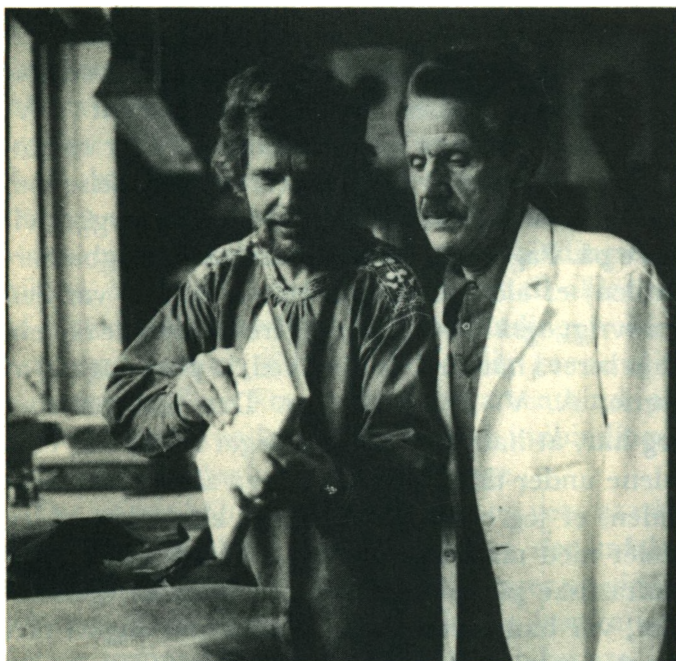
I en tid, hvor næsten alle kalder sig pædagoger og de færreste er det, står en af de virkelig store af. Han ser velmenende papir-pædagoger strø om sig med didaktiske overvejelser og psykologiske fraser, mens væksterne omkring dem kvæles i snak om trivsel. Pædagoger snakker for øvrigt ikke sammen i dag, de kommunikerer – og for yderligere at øge afstanden til det levende ord, regerer de behændigt med et stort teknisk apparatur, de såkaldte AV-hjælpemidler. Det bedste og mest levedygtige AV-middel hedder Priem-Nielsen til efternavn.

Der er stadig nogle, der ved, at skolen er læreren og ikke det, der står på programmet. Skolen var Priem og Priem var skolen. Han er som lærer begavet med den store personligheds inspiration, der hviler på faglig indsigt, kærlighed og kendskab til naturens store paradoks, mennesket og som i denne forbindelse nødvendigvis må udtrykke sig i selvironi og favnende humor. Man så ham, ved en medaljeoverrækkelse på Rådhuset i dronningens nærvær, komme agende på en ulastelig sort herrecykel, iført kjole og hvidt, cykelspænder og opbundne svalehaler. Han kendte til forargelse på fagets vegne. Den „hellige“ forargelse optog ikke hans tid, den verdslige lå ham på sinde. Mægtig og dyster var den, da en elev berettede om en flaske whisky, som var gået til grunde ved uforsigtighed, uden at en dråbe havde overlevet.

Ved anden lejlighed faldt det en elev ind at spørge: „Hvor er saksen?“ Priem svarede: „Sæt dig nu roligt her på stolen, min ven, så skal jeg finde den til dig!“ – hvilket han gjorde. Hans sammenspil med Jens Olsen var et andet inspi-

rerende supplement. Få kan det – derfor den megen snak om motivation i disse tider. Man taler om Holbergs tid og H. C. Andersens tid. I fagkredse vil man tale om Priems epoke. Hans monument står over fagskolens guldalder. Må han i mange år glæde sig over den skare af disciple, der overalt i udlandet repræsenterer faget så blændende og lad ham vide, at de medbringer noget i bagagen, som hverken toldere eller fari-sære har sans for: De har Priem i tasken.

Jens E., Helle og Per

24 Bevaring: (Restaurering og konservering)

Bevaring, et begreb med mange betydninger, men i dette tilfælde går det nærmere bestemt på bevaring af et ædelt gammelt håndværk, og dette giver os igen mulighed for at bevare de enkelte objekter såsom bøger, bogbind og håndskrifter. Med andre ord er vi gledet over i det man kalder restaurering og konservering (bevaring).

Et tilbagevendende spørgsmål er hvilken forskel er der egentlig på disse to ords betydning restaurering og konservering, meget enkelt svaret er det således at når vor mor kommer Atamon i rabarbermarmeladen konserverer hun, og når hun stopper vore strømper restaurerer hun. Vel – en noget forenklet fremstilling men alligevel.

Mit daglige virke inden for omtalte område har ført til et meget intens samarbejde med overlærer A. V. Priem-Nielsen i daglig tale benævnt A. V. Skal man uddanne sig til restaurator eller restaureringstekniker er en kvalificeret uddannelse som håndbogbinder fundamentet, der skal bygges videre på. Fagskolen for Boghaandværk (Bogbinder-skolen) er altså første trin på vejen. Det var den forøvrigt også i 1947, hvor jeg frekventerede skolen, min lærer i håndindbinding hed, ja prøv engang at gætte, A. V. Priem-Nielsen. Den fornemmelse, jeg har, at han speciele har taget sig af mig ikke alene under tiden på skolen men så sandelig også siden, er jeg efterhånden blevet klar over, at jeg deler med mange kollegaer, det viser kun A. V.s fantastiske psykologiske og pædagogiske egenskaber, var han blevet præst, havde han afgjort fået en stor menighed.

I 1973 oprettedes der under det kgl. danske kunstakademi en konservatorskole, denne består

af tre linier, en kunstlinie, en kulturhistorisk og en arkiv-bibliotekslinie. Adgangsbillet til skolen som har en 2-, 3- og 5-årig uddannelse er enten studentereksamen eller en faglig uddannelse med relevans til den linie man ønsker at følge, altså håndbogbinder hvis man ønsker arkiv-bibliotekslinien. Naturligvis er der en del basisteori i form af matematik, fysik, kemi og museologi, der skal tygges igennem, men har man den solide håndværksmæssige uddannelse har man jo mere tid til at kaste sig over den teoretiske side af sagen.

Konservatorskolen overtager de unge mennesker der er kommet igennem nåleøjet ved optagelsen, nogle af disse kommer fra fagskolen for boghåndværk, det mærkes tydeligt på dem hvilken indflydelse fænomenet A. V. har haft på dem og deres uddannelse. Nu er konservatoruddannelsen anerkendt inden for området, før i tiden måtte man ved selvstudium sætte sig ind i mysterierne og søge oplysninger hvor de var at få, og her var A. V. manden med den faglige ekspertise, krumtappen det hele drejede sig om, med sin enorme viden om historiske bogbind og indbindingsteknikker, hele tiden søgende nye kilder til afsløring af metoder i forbindelse med indbindingsproblematikken gennem tiderne. For nylig gennemgik vi sammen flere km hylder pergamentbind på landsarkivet, grundet en lille teknisk indbindingsdetalje A. V. absolut skulle undersøge.

Det er mit håb, kære A. V.-lærer og ven, at når du nu bliver aktiv pensionist bliver der måske tid til at nedfælde dine høstede erfaringer og viden på tryk, bl.a. ville det være til stor inspiration for de mennesker der arbejder på at bevare og føre det håndværk, som har været dit halve, ja måske hele liv, videre.

26 Vi er mange der skylder dig tak ikke alene for vores faglige udvikling men også for det mål du har givet mange unge mennesker at arbejde efter, undertegnede er en af disse.

Arne Møller Pedersen

Dette skal være en hilsen og tak til dig som min lærer, ven, rejsefælle og medforfatter i anledning af din afsked med Fagskolen for Boghaandværk.

Jeg har den lykke at have haft *dig* som en inspirerende lærer og pædagog i bogindbinding i årene 1939-1942, så jeg har kendt dig i de mange år under dit virke på Bogbinderskolen.

Undervisningen var fra din side ikke en pligt, men et tilbud, og deri lå allerede en opfordring til at yde sit bedste. To ting står stadig på min nethinde, du havde på dit bord i undervisningslokalet en lille kasse med dit håndværktøj, deri lå et lille stykke pap med et påsat rødt skindhjørne, det var perfekt skærfet og påsat, nej – det var ikke bare påsat, det var modelleret og formet en fryd at tage i hånden, noget at leve op til. Det lyder måske mærkeligt at netop dette erindres, men det viser de små tings betydning.

Det andet billede er dine hænder, når du viste hvordan en fransk kapitæl skulle formes, her var det ikke i ler, men hænderne havde den følsomme kunstners bevægelser, en detaille, som så mange andre i bogbinderkunsten, som det er en lykke at kunne få til at føje sig.

Din viden om indbindingsteknik i alle dens faser er fantastisk. Det viste sig også, da vi sammen skulle arbejde på udgivelsen af „Den håndindbundne bog“ for Forening for Boghaandværk, denne viden burde komme i bogform, du har luret de bedste mestre inde for faget, bogen kunne derigennem komme vore efterfølgere tilgode.

Vi har arbejdet sammen ved mange udstillinger og som dommer i nordisk regi, der var respekt om professor Priem-Nielsen. Den største oplevelse var

28 vel nok, da vi var med til at udvælge bogbind til udstillingen i Det danske hus på Champs-Élysée i Paris i 1968. Den udstilling blev meget smuk, en af vore dygtige udstillings-arkitekter havde skabt en meget smuk ramme om vore bøger, det var samme arkitekts fortjeneste vi ikke fik franske bogbind med, made in Denmark. En god epoke i dansk bogbinderkunst 1938-1968 blev modtaget i Paris med stor opmærksomhed, dens renfærdighed lå på linie med dansk kunsthåndværk, når det er bedst.

Oplevelsen af Paris fik vi i tilgift – det „skønne“ hotel i rue Bonaparte var jo en oplevelse, som vi vist nogle gange har forlystet vore omgivelser med, det fine bidét på skinner bag et forhæng, din bekymring, når jeg i den sene nattetime begav mig ned til „Themsen“, eller da vi forhindrede, at en af vor dygtigste bogbindermestre blev bortført, så vi har ham lyslevende iblandt os endnu.

Kære A. V., du har formået at præge fagskolen til det den er i dag, en helt fantastisk bedrift under dit lederskab og fremsyn, det kan kun skabe respekt. Om det så var Teknisk skoles festsal er den blevet taget i brug til bogbinderi med den nye teknik.

En overlærergerning giver ikke meget tid til at udføre „mesterværker“, dit mesterværk har været de mange elever, som du usselvisk har arbejdet for, og som med glæde husker netop din undervisning. Når man kommer på skolen er det jo i en alder, hvor så mange ting skal opleves, du forstod os som den fødte lærer, du er.

Musiker er du, har det været med til at give det åndelige overskud, der skal til? Jeg tror det – tak for mange gode stunder.

Knud Erik Larsen

Politik er kampen om *retten* til at leve livet.

Kunst er kampen om *evnen* til at leve livet.

(Poul Henningsen i en kronik i Politiken, 1932)

Som leder af Bogbinderskolen har du måtte føre begge former for kamp. For det gælder for din skole som for Den grafiske Højskole og mange andre, at vore skolars ret til at bestå, skabes af deres evne til at kunne fungere.

Din personlige evne til at leve livet som kunstner har vi ofte nydt godt af. På bogbindets område gennem undervisning for vore elever og gennem faglige råd og anvisninger til os og uegennyttig hjælpsomhed.

Den anden form for kunstnerisk evne, som vi kender hos dig, „livskunsten“, har vi uden beskedenhed brugt, når vi har nydt din humor, din viden om enhver ting, vi har talt om, og din medmenneskelige holdning, når vi har diskuteret vanskeligheder.

Kampen om retten til at leve livet har du forlængst vundet, evnen til det, har du formodentlig altid haft.

Tak for den!

Eli Reimer og Bent Rohde

Da jeg midt i 20'erne var begyndt som lærer på fagskolen, mødte jeg for første gang to brødre, hvoraf A. V. var den ene, begge i lære hos deres far, daværende viceoldermann i Bogbinderlauget, Carl P. Nielsen, og begge meget energiske. At de også kunne deres fag, behøver jeg næsten ikke at nævne.

Vi havde da endnu aftenskole, suppleret med dagskole, søndag formiddag fra kl. 9-12. Brødrene havde svært ved at blive færdige ved timens slutning, der skulle gerne nås mere end tiden var til, så det blev somme tider til lidt overarbejde, men det var jo i sagens interesse.

For ligesom at gøre forstudier til en lærergering, blev A. V. engageret til at undervise på et kursus for norske bogbindere i Oslo, og kom der til at samarbejde med den dygtige svenske håndforylder, William Barkell, en mand der havde sine meget bestemte meninger, som han nødigt afveg fra.

Og så den 1. september 1936 mødte A. V. op på fagskolen, som lærer i håndindbinding, og det skal siges at det var et felt hvor han både i teori og praksis var på hjemmebane.

Igennem årene oparbejder og tilegner man sig jo en bestemt form som efter erfaringen giver de bedste resultater.

A. V.s store viden om emnet, fremført på en livfuldt måde, med mange „Blålys“, skulle nok fange elevernes interesse. Når man har oplevet hans instruktioner forud for svendeprøverne, forstod man at resultaterne blev så gode som ofte var tilfældet.

Som kollega var han loyal overfor andres meninger, uden dog at acceptere alt hvad vi andre kunne finde på, men vi mødtes altid i et fornuftigt samarbejde.

I årenes løb fik A. V. og jeg adskillige opgaver for laugget, bestående af helbind og æresruller til festlige anledninger, hvor laugget gerne ville vise at det stadig var et håndværksfag.

A. V. og jeg var begge glade og måske lidt stolte, når resultatet blev hæderligt, og kunne glæde modtageren.

I de snart 50 år hvor A. V. og jeg har kendt hinanden og samarbejdet med skolearbejdet, kan det siges at vi har kunnet trives sammen og fundet frem til en form der forhåbentlig har gavnet uddannelsen, også efter at det mere maskinprægede er kommet i forgrunden.

Da A. V. pr. 1. januar 1965, til min store glæde, afløste mig som leder af bogbinderskolen, gik han ind til en desværre altfor meget kontorpræget opgave, en opgave som ville have slået benene ud under mig, men A. V. klarede begreberne på en udmærket måde, ligesom han også ved skolens udvidelse af maskinparken har ydet en stor indsats.

Kære A. V. Tak for mange gode år, vi er nu begge „kravlet ned af stilladset“, jeg har fået en række gode år, jeg jeg håber at du også kan nyde det otium, som jeg ved du har fortjent, og kan dyrke dine musikalske interesser, med særlig henblik på Beethoven.

En stor hilsen

Din hengivne J. O.

Jens Olsen

32 Skoledage i „gamle dage“

I begyndelsen af 60'erne skulle man dokumentere sin kunnen, før man begyndte på dagskolen. Vi skulle møde om aftenen, 3 gange, og her nå at lave et lavfalset vb, for at få målt vores kunnen.

Jeg husker en af de aftener, det må have været lønningsdag, for jeg havde købt en plade på vej til skolen.

Da jeg kom inden for døren, mødte jeg Nielsen, vi sagde pænt goddag, som man nu brugte dengang, så – det er en plade, – en plade, fløde eller bitter? – fløde sagde jeg, overturen til Tannhauser, – WAGNER kom det prompte fra Nielsen, så er det bitter chokolade. Der udspandt sig nu en længere ordduel, hvor jeg blev grundigt belært om hvorfor Wagner var bitter-chokolade, han er ikke ærlig, han lefler med alle sine violiner, når han ikke formår at gøre musikken smuk og malende uden.

For at nu ikke Nielsen skal få skrupler, vil jeg lige bemærke, at jeg stadig holder meget af Wagner, med violiner og det hele.

Men hvorfor nu skrive om musik, når det er en bogbinder af de aller ypperste det drejer sig om. Fordi han simpelt hen spillede teknikken ind i mine fingre. Jeg tror vi snakkede 5 gange så meget musik, som bogbind, og alligevel lærte jeg at binde bøger ind, og kan stadig ikke spille. Så ku' Wagner lefle, så ka Nielsen bluffe.

Jeg har aldrig i mit liv haft så dejlig og positiv en tid, som på Fagskolen for Boghaandværk.

Nogle af læresætningerne fortjener at gå over i historien.

En bog skal på et hvilket som helst stadie, være så smukt og sobert udført, så man kan være bekendt at sætte den op i reolen.

Når Schubert havde skrevet en af sine smukke sange, som Die Forelle eller Der Musensohn, heftede han ikke bare et tilfældigt akkompagnement på, men komponerede en klaverstemme, som både passede til sangen, og som var så smuk, at den kunne spilles selvstændigt.

Nielsen har med sin personlighed og sin varme været med til at præge mig, dette med aldrig at gå på akkord med kvaliteten.

Oscar Wilde har engang sagt: „Jeg har en yderst enkel smag, jeg er altid tilfreds med det bedste“. Om det passer på Wilde, ved jeg ikke, men det passer på en prik på den Nielsen, der underviste mig i bogbinding, men han ku' ikke lave drager.

Ib Psilander

34 Bogbinder eller ølbrygger?

I anledning af A. V. Nielsen slutter sit virke på Bogbinderskolen efter 40 års forløb har man bedt mig om at skrive et par ord om ham, hvilket jeg meget gerne gør.

Overskriften hentyder til en hændelse, der altid har moret mig meget.

En dag kom en nu afdød embedsmand fra Grønland ved navn Rosendahl og spurgte mig, om jeg ville lave en bog om grønlandsk humor. Han havde mange billeder. Billeder af Knud Rasmussen og andre grønlandske pionerer. Det var lige noget, der interesserede mig. Vi regnede ud, at bogen hos mig ville komme til at koste ca. kr. 40.000.– og det var jo lidt mere, end jeg havde råd til. Vi blev så enige om, Rosendahl og jeg, at skrive til direktør A. W. Nielsen, Carlsberg og spørge, om det var noget, han kunne tænke sig at være med til at støtte.

Jeg blev ringet op af en venlig dame, der fortalte, at direktør A. W. Nielsen var ude at rejse, men at han ville ringe mig op, når han kom hjem.

Der gik vel en 2-3 uger, så ringede direktør A. W. Nielsen eller rettere sagt, damen ringede og sagde: „Goddag her bogtrykker Thejls, herr A. W. Nielsen vil gerne tale med Dem.“ Nå – jeg var jo noget desorienteret. A. W. Nielsen – sekretær – nej nu var han s’gu blevet for krukke. Jeg siger: „Daws A. W. – hvordan går det?“ „Det går da godt“, sagde han – det er da klart. Hvad skulle han ellers sige? Så begynder han at tale om en bog om Grønland. Jeg var helt rundt på gulvet. Jeg sidder med den tanke, at det er A. V. fra Bogbinderskolen, så vi taler helt hen over hovedet på hinanden. Til sidst siger direktør A. W. Nielsen:

Kære Thejls, jeg tror vi taler helt ved siden af hinanden. De taler med direktør A. W. Nielsen, Carlsberg. „Ah – undskyld – jeg troede, jeg talte med overlærer A. V. Nielsen fra Bogbinderskolen – jeg beklager meget. Vi afsluttede vor samtale, som vi jo ikke kunne komme ret videre med på det grundlag. Derved kommer overskriften frem *Bogbinder eller ølbrygger*.

Under besættelsen var alle lærerne på en eller anden måde involveret i husvagtsystemet. Jeg var husvagt for bogtrykskolen, A. V. for Fagskolen, direktør Hassing for Højskolen, overlærer Madsen for Malerskolen, overlærer Reimer for Kemigraf-skolen. Hertil kom selvfølgelig Litografskolens lærere, som også havde deres husvagtørn.

Når der blev luftalarm, kunne vi bare gå ned i opgangen – stå der og kigge, og det gjorde vi bare.

Lynhurtigt fandt vi dog ud af, at der var en meget mere behagelig måde at afklare tingene på. Vi gik ned i kælderen på Litografskolen. Schmidt var vært. Schmidt var overlærer på Litografskolen og havde en cigarforretning på Amagerbrogade. Han havde en stor boks tobak stående på bordet. Vi væltede derved, og det varede jo ikke længe, før vi havde dannet en sammenslutning, som vi kaldte „LØVERNE“. Overlærer Schmidts gode ide.

Det skulle den bare hedde. Medlemmer i „LØVERNE“ var overlærer Schmidt, Juul, Reimer, Bakøj, Thejls, Jens Olsen, A. V. Nielsen, dir. Hassing fra Højskolen, ing. Ziegler, også fra Højskolen – og hvor vi havde det hyggeligt. Vi kunne altid få en flaske snaps, det kunne Schmidt ordne. Det morsomme ved denne løvehistorie var jo, at „Lions“ anklagede os for at have stjålet deres navn. Det er jo klart, at de tabte sagen. Vi var jo

36 bare en selskabelig forening – eller rettere sagt klub, der havde ret til at kalde sig løverne. Vi kom sammen, og hver gang der var luftalarm flintrede vi i kælderen. A. V. var jo altid en hyggelig fætter i det selskab.

På det daværende tidspunkt var jeg blevet direktør for J. H. Schultz, og i den egenskab skulle jeg trykke beretningen for Zoologisk Have. Der var en langvarig strejke hos typograferne. Jeg sagde „O.K. – direktør Reventlow, den klarer jeg“. Jeg satte den på monotypetastbord og støbte den på Monotype-støbebord, og fik den trykt.

Da den var færdig, syntes Reventlow, han var så taknemmelig, at han forærede mig et sæsonkort for livstid til Zoologisk Have. Det blev aldrig misbrugt. Vi gik derud en gang imellem om aftenen og syntes, det var mægtig hyggeligt. Desværre har jeg det ikke mere efter Reventlows død.

Løverne var jo en vidt udviklet organisation af faglærere, der holdt sammen. Vi havde fået glas fra „Löwenbrau“, vi havde lavet vores eget flag til borddækning, vi havde lavet vores eget emblem.

En dag fik vi den skøre ide: Skulle vi ikke se at komme i Zoo hos Reventlow og Nero og spise frokost. Ideen var pragtfuld, og vi satte os i forbindelse med Reventlow. Han var helt med på ideen. Nu er næsten alle de gamle „Løver“ væk, så jeg kan roligt fremsætte postulatet, at vi gjorde det. Ikke ret mange kan benægte, at vi gjorde det.

Vi tog vores madpakker med ud i Zoo, med bankende hjerter satte vi os ind hos Nero. Reventlow sad bare og kløede Nero bag ørene. Vi skyndte os at blive færdige med at spise. A. V. kan huske det – tror jeg nok. Hvis han benægter

det, så er det, fordi han er blevet for gammel. Jeg nægter at tro det, men det kan jo ske for enhver. Men sådan endte frokosten i Zoo. Jeg kan huske A. V. sad med sit gnækkende grin i baggrunden og åd leverpostej, selv Nero grinte lunt i skægget.

Jeg har en anden historie om A. V. at berette. Jeg talte med Jens Brinklund en dag, den tidligere fagforeningsformand i Københavns afdelingen af Bogbinderforbundet, nu konsulent hos LO. Vi diskuterede faglig undervisning – teoretisk undervisning.

I sin tid var jeg en stor beundrer af magister C. J. Wolff, som hver gang bogbinderlærlingene faldt i søvn, stak dem en sjofert, så de vågnede op i en fart. En dag – vi var nogle stykker – der overværede undervisningen – vi sagde til hinanden: Dette er måden det skal gøres på. Den er helt hjemme, det gør vi bare på den måde.“ Så siger jeg til Jens Brinklund: „Der er en jeg beundrede meget, fordi når man er praktisk lærer, så har man jo ikke meget begreb om faglig stilundervisning – vel? Man skal læse bøger om dit og om dat, og hvad kan man finde ud af? Det er s’gu ikke nemt, men Wolff han ku’ s’gu.“ Ja – siger Jens så, det er noget du siger, men det er ikke helt rigtigt, for jeg har gået til undervisning på Bogbinderskolen og haft magister Wolff og Henrik Park som lærere i stilundervisning, og det fik jeg aldrig en pind ud af, men den dag jeg fik A. V., så var den der bare. Han havde den lykkelige egenskab at kunne tale stilhistorie, og han kunne sit fag, så ham sætter *jeg* højest af alle. Der er simpelthen ikke noget at raffe om.

Det gav mig jo en anden indskydelse, så jeg sagde til mig selv: Hvad Søren er meningen, der er noget, du har overset Henry. Jeg var jo en

38 ganske almindelig typograf, og magister Wolff havde jo skrevet bøger om stilhistorie, som man ikke drømmer om.

A. V. kunne det. A. V. kan det bare. A. V. rynker sine bryn, også han fortæller historier, når gutterne skal vækkes. Han kan sit fag, derfor har han sine lærlinge i sin faste højre hånd.

Det er ca. 40 år siden, i 1936 på Teknologisk Institut. Dengang var jeg ca. 30 og A. V. næsten andre 30 år. En dag kommer han ind til mig og siger: „Henry – ved du hvad, jeg er stærkt i tvivl, enten skal jeg tage mod tilbuddet om at blive lærer på bogbinderskolen, eller også skal jeg tage jobbet som driftsleder hos Gyldendal. Hvad synes du?“ Kære A. V., det kan du da ikke være et sekund i tvivl om. Dine rige evner som bogbinder skal ligge her på skolen – BASTA. A. V. rettede sig Gud ske lov efter det. Jeg ved ikke om det var min tilskyndelse, der gjorde det, men noget har det nok haft at gøre med, at han troede lidt på mig.

Jeg var en af de her enfant terrible-drenge, der arbejdede for ungdommen og bogens ret, og A. V. har også altid været en „bisse“ i den retning. Han tog imod jobbet – og nu holder han op efter 40-års trofast tjeneste.

Det er bittert, det er synd – at mennesker skal blive så gamle af år, at de skal sige „Nu kan jeg ikke mere“. Det er næsten ikke til at bære. Når jeg tænker på alle de muntre timer, vi har haft sammen. Når jeg tænker på alle de dejlige sammenkomster, vi har oplevet. Når jeg tænker på, hvor vi så frem til aftenens festtaler, det var altid A. V. Han rejste sig op – han kunne holde tale, så ingen kan gøre ham det efter – overhovedet.

Talen var altid munter, den var levende, hu-

moristisk, og den var begavet. Hold da op, hvor var den altid god. Ingen fest uden A. V.s tale.

Nu vender jeg tilbage til de dejlige timer, vi har haft sammen. Når du nu holder op, så ved jeg ikke rigtigt, hvordan vi skal komme sammen og finde ud af det, vi gør det bare – ikke?

Du – kan du huske hvordan jeg snørede jer på Litografskolen? Bare ved at gå forbi på gaden i pausen kl. 10 om formiddagen og så kontrollere om de dækkede bord med snapseglas. Jeg blev gode venner med servitricen i marketenderiet, og hun kunne lige nævne „Der er snaps på bordet i dag Thejls“ – så kom man bare, og så sagde I: „Hvordan fanden ved du, at der er brændevin på bordet i dag?“. „Jeg skulle nok holde min mund, det er da klart“.

Kære A. V.

Tak for mange gode år. Tak for den hjælpsomhed, du altid har udvist. Tak fordi jeg altid måtte komme på Bogbinderskolen, på Litografskolen, på Kemigrafskolen. Som bogtrykker og litograf havde jeg jo i den grad brug for hjælp hos jer.

Tak for et varigt venskab.

Tak fordi du er til og har beriget så mange.

Din hengivne
Thejls

40 Der er for guldets barre,
for ædle sten den lov,
den samme gælder leret
og stammerne i skov.
Den lov, at alt, der formes
som værk af mandens hånd,
skal dannes af hans tanke,
og præges af hans ånd.

Kære A. V. for hvem – til hvem og af hvem disse linier er skrevet, ved jeg ikke, – men de kunne godt være skrevet til dig.

I forbindelse med dit 40 års jubilæum og fra-træden fra bogbinderskolen forsvinder en epoke og en ny begynder – med ordet en ny menes det, som er begyndt i dit sidste tiår på skolen – du har været med til at blæse fanfaren for det ny, om det var fra dit inderste det kom, vil være usagt – dog vi, som kender dig, ved, at selv om du holder af håndværket, var du den første til at indse, at udviklingen kunne man ikke holde tilbage.

Der er sket meget på skolen i din tid. Bl.a. er klubber blevet holdt til „dåben“ af dig, klubber, som du har givet mere, end hvad man har kunnet forlange af en håndværker.

Du har øst af dine kundskaber, mange har lært – mange har lyttet til, hvad du har haft at fortælle – og mange har set på, hvad du har haft at vise.

Mange gange, når jeg er gået igennem dit undervisningslokale, er jeg kommet til at tænke på eventyret om svinedrengen – hvorfor? – Jo, omkring dit bord var der en tæt „mur“ af interesserede lærlinge, som ville lytte og se på de „underfulde“ ting, du kunne vise og berette om. Jeg selv har gennem de 11 år, jeg har været ansat på

skolen, været en af dem, som har haft bedst mulighed for at lære af dig, selv om der engang imellem faldt nogle knubs. Det mest fantastiske ved noget af det, du lærte fra dig, var noget, du havde eksperimenteret med i tankerne. Skeptisk kunne jeg være nogle enkelte gange, men prøve skulle jeg alligevel – og min sandten – dine intentioner var rigtige.

A. V. må den flamme, som du har tændt hos mange af os „Trolldemandens lærlinge“, stadig brænde og kunne give ild til kommende generationer inden for faget, selv om udviklingen peger en anden vej.

Mit ønske vil være, at du, selv om dit otium står for døren, så længe du har mulighed for det, vil berige os med din kunnen og viden.

Ole Lundberg

Oversigt

Forord, direktør H. Hornby,
Det tekniske Selskabs Skoler, København 7

Laugets tak,
oldermand og bogbindermester Nils Fløistrup 8

Tak, forhenværende oldermand,
Felix A. Svensson 10

Symbolet, forstander for Reproteknisk fagskole,
Leif Richter Larsen 12

Bogtryksskolen, afdelingsleder for Bogtryksskolen,
København, Johan Sternberg 14

Tack, Ordførende for Bokbindare-Gesällskapet
Stockholm, Edvin Sundberg 16

Kjære, kjære A. V.,
Bogbindermester ved Oslo Universitetsbogbinderi
Rolf Berg 17

Forbundets tak, forretningsfører for Bogbinderi-
og Kartonagearbejdernes forbund Leif Iwersen 19

Lyse timer, konsulent ved L.O., Jens Brinklund 20

Til pædagogens pris!, Jens E. Hansens Bogbinderi,
Jens E. Helle og Per 22

Bevaring, konservator og bogbindermester ved
Landsarkivet for Sjælland,
Arne Møller Pedersen 24

Brev til A. V.,
bogbindermester ved Det kong. Bibliotek,
Knud Erik Larsen 27

Tak for den!,
studieleder Eli Reimer og industriel grafiker
Bent Rohde, Den Grafiske Højskole 29

Et fagskoleforløb,
forhenværende overlærer for bogbinderskolen
Jens Olsen 30

Skoledage i „gamle dage“,
bogbindermester Ib Psilander 32

Bogbinder eller ølbrygger?,
bogtrykker Henry Thejls 34

Om at lære, fagskolelærer ved Bogbinderskolen
Ole Lundberg 40

Et mosaik – et billede er udsendt i anledning af overlærer A. V. Priem-Nielsens 40 års jubilæum ved bogbinderfagets undervisning og fratræden fra Det tekniske Selskabs Skoler, Bogbinderskolen, den 31. august 1976. Bogen er trykt på Reprateknisk fagskole, og skriften er Monophoto Baskerville. Bogbinderarbejdet er udført af elever ved Bogbinderskolen.